

EUROOPA KOHTU OTSUS

1. juuni 1999*

Konkurents – EÜ asutamislepingu artikli 85 (nüüd EÜ artikkel 81) kohaldamine
vahekohtu poolt selle omal algatusel – Liikmesriigi kohtu pädevus vahekohtuotsuste
tühistamiseks

Kohtuasjas C-126/97,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 (nüüd EÜ artikkel 234) alusel Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaad) esitatud taotlus, millega soovitakse saada selles kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Eco Swiss China Time Ltd

ja

Benetton International NV

eelotsust EÜ asutamislepingu artikli 85 (nüüd EÜ artikkel 81) tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president G. C. Rodríguez Iglesias, kodade esimehed P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet, G. Hirsch ja P. Jann, kohtunikud G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida (ettekandja), C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm, L. Sevón ja M. Wathelet,

kohtujurist: A. Saggio,

kohtusekretär: asekohtusekretär H. von Holstein,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Eco Swiss China Time Ltd, mida esindasid advokaat P. V. F. Bos ja advokaat M. Slotboom, Rotterdam, ja S. C. Conway, *attorney-at-Law admitted to the District of Columbia and Illinois Bar*,

– Benetton International NV, mida esindasid advokaat I. van Bael ja advokaat P. L'Ecluse, Brüssel, ja advokaat H. A. Groen, Haag,

– Madalmaade valitsus, mida esindas välisministeeriumi abiõigusnõunik M. A. Fierstra,

– Prantsuse valitsus, mida esindasid välisministeeriumi õigusosakonna rahvusvahelise majandusõiguse ja ühenduse õiguse talituse juhataja K. Rispal-Bellanger ja sama talituse asjur R. Loosli-Surrans,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

– Itaalia valitsus, esindaja: välisministeeriumi diplomaatiliste erimeelsuste osakonna juhataja professor U. Leanza, keda abistas *avvocato dello Stato* I. M. Braguglia,

– Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: Assistant Treasury Solicitor J. E. Collins, keda abistas V. V. Veeder, *QC*,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, mida esindasid peadirektori asetäitja C. W. A. Timmermans ning õigustalituse ametnikud W. Wils ja H. van Vliet,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles 7. juuli 1998. aasta kohtuistungil ära kuulanud suulised märkused, mille esitasid Eco Swiss China Time Ltd (esindajad: advokaat P. V. F. Bos, advokaat L. W. H. van Dijk ja advokaat M. van Empel, Brüssel), Benetton International NV (esindajad: advokaat H. A. Groen ja advokaat I. van Bael), Madalmaade valitsus (esindaja: M. A. Fierstra), Prantsuse valitsus (esindaja: R. Loosli-Surrans), Itaalia valitsus (esindaja: I. M. Braguglia), Ühendkuningriigi valitsus (esindajad: S. Boyd, *QC*, ja *barrister* P. Stanley) ja komisjon (esindajad: C. W. A. Timmermans, W. Wils ja H. van Vliet),

olles 25. veebruari 1999. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Hoge Raad der Nederlanden esitas 21. märtsi 1997. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse sama aasta 27. märtsil, EÜ asutamislepingu artikli 177 (nüüd EÜ artikkel 234) alusel viis eelotsuse küsimust EÜ asutamislepingu artikli 85 (nüüd EÜ artikkel 81) tõlgendamise kohta.
- 2 Need küsimused tekkisid hagi raames, mille esitas Benetton International NV (edaspidi „Benetton”), paludes, et vahekohtuotsuse täitmine, mille kohaselt ta pidi maksma Eco Swiss China Time Ltd-le (edaspidi „Eco Swiss”) viimasega sõlmitud litsentsilepingu lõpetamise eest kahjutasu, peatataks põhjusel, et see otsus on Wetboek van Burgerlijke Rechtsvorderingi (edaspidi „tsiviilkohtumenetluse seadustik”) artikli 1065 lõike 1 punkti e tähenduses avaliku korraga vastuolus, sest kõnealune litsentsileping on asutamislepingu artiklit 85 arvesse võttes kehtetu.

Liikmesriigi õigusakt

- 3 Tsiiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1050 lõikes 1 on sätestatud:
„Vahekohtuotsuse saab kõrgemale vahekohtule edasi kaevata ainult siis, kui pooled on selles kokku leppinud.”
- 4 Sama seadustiku artikli 1054 lõikes 1 on sätestatud:
„Vahekohus teeb otsuse õigusnormide kohaselt.”
- 5 Sama seadustiku artiklis 1059 on ette nähtud:

„1. Täielikul või osalisel vahekohtuotsusel on jõustunud kohtuotsuse õigusjõud ainult siis, kui see on lõplik. Otsus saab selle jõu niipea, kui see on tehtud.

2. Kui poolte kokkuleppel saab täieliku või osalise lõpliku otsuse siiski kõrgemale vahekohtule edasi kaevata, on sellel otsusel jõustunud kohtuotsuse õigusjõud alates kuupäevast, mil edasikaebamise tähtaeg on möödunud, või apellatsiooni korral alates kuupäevast, mil esimeses astmes tehtud otsus on kinnitatud.”

6 Vahekohtuotsuste kohtuliku kontrolli kohta on tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 1064 täpsustatud:

„1. Täieliku või osalise edasikaebamisele mittekuuluva lõpliku vahekohtuotsuse vastu või pärast edasikaebamist tehtud täieliku või osalise lõpliku vahekohtuotsuse vastu saab hagi esitada ainult tühistamishagi või tsiviilhagi vormis ja kooskõlas käesoleva jao sätetega.

2. Tühistamishagi tuleb anda Rechtbankile ja selle kantseleisse tuleb vastavalt artikli 1058 lõikele 1 saata vahekohtuotsuse originaal.

3. Pooled võivad esitada tühistamishagi alates hetkest, mil otsus on saanud jõustunud kohtuotsuse õigusjõu. Menetluse algatamise õigus on pooltel kolme kuu jooksul pärast vahekohtuotsuse saabumist Rechtbanki kantseleisse. Kui aga täitekorraldusega kinnitatud otsusest teatatakse vastaspoolele, võib see hoolimata eelmises lauses mainitud kolmekuulise tähtaja möödumisest esitada tühistamishagi avalduse kolme kuu jooksul pärast otsusest teatamist.

4. Esialgse vahekohtuotsuse tühistamishagi saab esitada ainult koos täieliku või osalise lõpliku vahekohtuotsuse tühistamishagiga.

[...]”

7 Sama seadustiku artiklis 1065 on jätkatud:

„1. Tühistamine saab toimuda ainult ühel või mitmel järgmisel põhjusel:

a) kehtivat vahekohtukokkulepet ei ole;

b) vahekohus on moodustatud kohaldatavate eeskirjade vastaselt;

c) vahekohus on ületanud oma pädevuse piire;

d) otsus ei ole allkirjastatud või see ei ole artikli 1057 sätete kohaselt põhjendatud;

e) otsus või selle tegemise viis on vastuolus avaliku korra või heade tavadega.

[...]

4. Lõike 1 punktis c nimetatud põhjusel ei saa otsust tühistada, kui sellele tuginev pool menetluses osaledes sellele põhjusele ei viidanud, kuigi teadis, et vahekohus on oma pädevuse piire ületanud.”

8 Viimaks on tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1066 lõigetes 1 ja 2 täpsustatud, et tühistamishagi esitamine ei peata otsuse täitmist, kuid kohus, kellele selline hagi on

esitatud, võib juhul, kui see on õigustatud, ja esimesena kohtu poole pöördunud poole nõudel täitmise peatada, kuni tühistamishagi kohta on lõplik otsus tehtud. Peatamise taotlus põhineb vahekohtuotsuse eeldataval tühistamisel.

Põhikohtuasi

- 9 1. juulil 1986. aastal sõlmis Amsterdams asuv äriühing Benetton Kowloonis (Hong Kong) asuva äriühinguga Eco Swiss ja Wood Side'is (New York) asuva äriühinguga Bulova Watch Company Inc. (edaspidi „Bulova”) kaheksa-aastase litsentsilepingu. Selle lepinguga andis Benetton Eco Swissile õiguse toota nime „Benetton by Bulova” all kellasad, mida Eco Swiss ja Bulova võisid seejärel müüa.
- 10 Litsentsilepingu artiklis 26.A on sätestatud, et kõik poolte vaidlused või erimeelsused lahendatakse vahekohtus Nederlandse Arbitrage Instituuti (Madalmaade vahekohtuinstituudi) eeskirjade kohaselt ja ametisse määratud vahekohtunikud kohaldavad Madalmaade õigust.
- 11 24. juuni 1991. aasta kirjaga lõpetas Benetton lepingu alates 24. septembrist 1991 ehk kolm aastat enne alguses ette nähtud tähtaega. Benetton, Eco Swiss ja Bulova algatasid selle lõpetamise pärast vahekohtumenetluse.
- 12 Oma 4. veebruari 1993. aasta otsuses „Partial Final Award” (edaspidi „PFA”), mis saabus samal päeval Rechtbank te 's-Gravenhage kantselesse, mõistsid vahekohtunikud Benettonilt välja kahjutasu Eco Swissile ja Bulovale selle kahju eest, mida Benettoni-poolne litsentsilepingu lõpetamine neile põhjustas.
- 13 Et pooled ei suutnud kokku leppida kahjutasu summas, mida Benetton pidi Eco Swissile ja Bulovale maksma, mõistsid vahekohtunikud 23. juuni 1995. aasta otsusega „Final Arbitral Award” (edaspidi „FAA”), mis saabus sama kuu 26. kuupäeval Rechtbanki kantselesse, Benettonilt välja 23 750 000 USD suuruse summa, mille ta pidi maksma Eco Swissile, ja 2 800 000 USD suuruse summa, mille ta pidi maksma Bulovale, et nende kahjusid hüvitada. 17. juuli 1995. aasta määrusega andis Rechtbank FAA täitmiseks loa.
- 14 14. juulil 1995. aastal nõudis Benetton Rechtbankilt PFA ja FAA tühistamist, väites, et vahekohtuotsused on avaliku korraga vastuolus, sest litsentsileping oli asutamislepingu artikli 85 kohaselt kehtetu, kuigi ei pooled ega vahekohtunikud puudutanud vahekohtumenetluse raames võimalust, et litsentsileping oleks selle sättega vastuolus.
- 15 2. oktoobri 1996. aasta otsusega jättis Rechtbank selle taotluse rahuldamata; selle peale esitas Benetton apellatsiooni Gerechthof te 's-Gravenhagele, kus menetlus on pooleli.
- 16 Lisaks taotles Benetton 24. juulil 1995. aastal Rechtbanki kantselesse saabunud avaldusega esimese võimalusena, et see kohus peataks FAA täitmise, ja teise võimalusena, et kohus annaks Eco Swissile korralduse esitada tagatis.
- 17 19. septembri 1995. aasta otsusega rahuldask Rechtbank ainult teise taotluse.
- 18 Benetton esitas selle otsuse peale apellatsiooni. 28. märtsi 1996. aasta määrusega rahuldask Gerechthof sisuliselt põhitaotluse.

- 19 Gerechtshof leidis, et asutamislepingu artikkel 85 on tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1065 lõike 1 punkti e tähenduses avalikku korda puudutav säte, mille rikkumine võib kaasa tuua vahekohtuotsuse tühistamise.
- 20 Siiski leidis Gerechtshof, et temalt palutud täitmise peatamise raames ei saanud ta kontrollida PFA-taolise osalise lõpliku otsuse vastavust artikli 1065 lõike 1 punktile e, sest Benetton ei esitanud tühistamistaotlust kolme kuu jooksul pärast selle otsuse saabumist Rechtbanki kantseleisse, nagu tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1064 lõikes 3 on nõutud.
- 21 Gerechtshof leidis sellest hoolimata, et ta saab kontrollida FAA vastavust artikli 1065 lõike 1 punktile e, eriti mis puutub asutamislepingu artikli 85 lõigete 1 ja 2 mõjusse kahju hindamisele, sest tema arvates tähendab see, kui kõnealuse litsentsilepingu ebaseaduslikust lõpetamisest tuleneva kahju korvamiseks määratakse kahjutasu, selle lepingu jõustamist, samas kui leping on asutamislepingu artikli 85 lõigete 1 ja 2 kohaselt vähemalt osaliselt kehtetu. Nimetatud leping lubas pooltel turu omavahel jagada, sest Eco Swiss ei tohtinud kelli enam müüa Itaalias ja Bulova teistes riikides, mis olid tollal ühenduse liikmesriigid. Nagu aga Benetton ja Eco Swiss tunnistavad, ei teatatud litsentsilepingust komisjonile ning selle suhtes ei saa kohaldada grupierandit.
- 22 Leides, et tühistamismenetluse raames võib FAAd lugeda avaliku korruga vastuolus olevaks, otsustas Gerechtshof FAA täitmise peatamise taotluse rahuldada.
- 23 Eco Swiss esitas Hoge Raadile Gerechtshofi otsuse peale kassatsioonkaebuse ja Benetton esitas vastukassatsioonkaebuse.
- 24 Hoge Raad rõhutab, et vahekohtuotsus on tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1065 lõike 1 punkti e tähenduses avaliku korruga vastuolus ainult siis, kui selle sisu või täitmine läheb vastuollu sedavõrd olulise siduva õigusnormiga, et ükski menetluslik piirang ei saa selle järgimist takistada. Tema väitel ei loeta aga Madalmaade õiguses asjaolu, et vahekohtuotsuse sisu või täitmise tõttu jäetakse mõni konkurentsioõiguses kehtestatud keeld kohaldamata, iseenesest avaliku korra vastaseks.
- 25 Viidates Euroopa Kohtu 14. detsembri 1995. aasta otsusele liidetud kohtuasjades C-430/93 ja C-431/93: Van Schijndel ja Van Veen, (EKL 1995, lk I-4705), küsib Hoge Raad siiski, kas see on nii ka siis, kui tegemist on ühenduse õigusnormiga. Viimatimainitud kohtuotsusest järeldeb Hoge Raad, et asutamislepingu artiklit 85 ei tule lugeda sedavõrd oluliseks siduvaks õigusnormiks, et ükski menetluslik piirang ei saaks selle järgimist takistada.
- 26 Lisaks leiab Hoge Raad, et kuna pole vaidlustatud, et vahekohtumenetluses ei tõstatatud küsimust, et litsentsileping võib asutamislepingu artikli 85 seisukohalt kehtetu olla, oleksid vahekohtunikud seda küsimust uurides ja selle lahendades väljunud vaidluse piirest. Viimasel juhul oleks tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1065 lõike 1 punkti c alusel saanud vahekohtuotsuse tühistada, sest vahekohtunikud oleksid ületanud oma pädevuse piirid. Samuti ei saanud Hoge Raadi arvates vaidluse pooled litsentsilepingu kehtetuse võimalusele esimest korda tühistamismenetluse käigus viidata.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et sellised menetluseeskirjad on õigustatud vahekohtumenetluse tõhusa toimimise üldhuviga ning neid ei kohaldata ühenduse õigusnormide suhtes ebasoodsamalt kui riigi õigusnormide suhtes.

- 28 Siiski kahtleb Hoge Raad, kas põhimõtted, mille Euroopa Kohus esitas eespool viidatud kohtuotsuses Van Schijndel ja Van Veen, kehtivad ka vahekohtunikele, eriti kuna vastavalt 23. märtsi 1982. aasta otsusele kohtuasjas 102/81: Nordsee (EKL 1982, lk 1095) ei saa eraõigusliku kokkuleppe alusel ja ametiasutuste sekkumiseta asutatud vahekohut lugeda liikmesriigi kohtuks asutamislepingu artikli 177 tähenduses ning seega ei saa ta selle sätte alusel eelotsuse küsimusi esitada.
- 29 Lisaks rõhutab Hoge Raad, et kui vahekohtunikud on osa vaidlusest lõpetanud esialgse otsusega, mis on oma olemuselt lõplik, on sellel otsusel Madalmaade menetlusõiguses jõustunud kohtuotsuse jõud, ning kui kõnealuse otsuse tühistamist õigel ajal ei taotleta, on seda esialgset otsust edasi arendava hilisema vahekohtuotsuse tühistamise taotlemise võimalus jõustunud otsuse jõu tõttu piiratud. Hoge Raad küsib siiski, kas ühenduse õigus keelab Gerechthofil niisugust menetluseeskirja kohaldada olukorras, kus, nagu käesoleval juhul, kujutab hilisem vahekohtuotsus, mille tühistamist on tõepoolest õigel ajal taotletud, endast varasema vahekohtuotsuse edasiarendust.
- 30 Neil asjaoludel otsustas Hoge Raad kohtuliku arutamise peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Mil määral tuleb põhimõtteid, mille Euroopa Kohus on esitanud oma 14. detsembri 1995. aasta otsuses liidetud kohtuasjades C-430/93 ja C-431/93: Van Schijndel ja Van Veen (EKL 1995, lk I-4705), analoogia alusel kohaldada, kui eraõiguslikku kokkulepet käsitleva vaidluse raames, mille pooled on esitanud vahekohtule, mitte liikmesriigi kohtule, ei ole pooled viidanud EÜ asutamislepingu artiklile 85 ning kui nende suhtes kohaldatavad liikmesriigi menetluseeskirjad keelavad vahekohtunikel seda sätet omal algatusel kohaldada?

2. Kui kohus leiab, et vahekohtuotsus on tõepoolest EÜ asutamislepingu artikliga 85 vastuolus, siis kas ta peab selle tõttu ning eirates eespool punktides 4.2 ja 4.4 kirjeldatud Madalmaade menetlusseadustiku sätteid [mille kohaselt pooled saavad vahekohtuotsuse tühistamist taotleda ainult piiratud arvul põhjustel, mille hulka kuulub vastuolu avaliku korraga, mis ei hõlma üldiselt asjaolu, et vahekohtuotsuse sisu või täitmise tõttu jäetakse mõni konkurentsioiguses kehtestatud keeld kohaldamata] võtma vastu selle otsuse tühistamise taotluse, kui see taotlus muidu õiguslikele nõuetele vastab?

3. Kas kohus peab eespool punktis 4.5 kirjeldatud Madalmaade menetlusseadustiku sätteid [mille kohaselt ei tohi vahekohtunikud vaidluse piirest ega oma pädevuse piirest väljuda] eirates võtma selle taotluse vastu ka siis, kui EÜ asutamislepingu artikli 85 kohaldatavuse küsimus on jäänud vahekohtumenetluse piirest välja ning vahekohtunikud ei ole seetõttu selle küsimuse üle otsustanud?

4. Kas ühenduse õigus nõuab, et eespool punktis 5.3 kirjeldatud Madalmaade menetlusnorm [mille kohaselt on esialgsel otsusel, mis on oma olemuselt lõplik, jõustunud kohtuotsuse õigusjõud ning selle peale saab tühistamishagi esitada põhimõtteliselt ainult kolme kuu jooksul pärast selle otsuse esitamist Rechtbanki kantseleisse] jäetaks kohaldamata, kui see on vajalik selleks, et hilisema vahekohtuotsuse tühistamismenetluse raames saaks uurida, kas kokkulepe, mis on kuulutatud kehtivaks esialgse vahekohtuotsusega, millel on jõustunud kohtuotsuse õigusjõud, on siiski kehtetu, kuna ta on vastuolus EÜ asutamislepingu artikliga 85?

5. Või tuleb neljandas küsimuses kirjeldatud juhul hoiduda kohaldamast eeskirja, mille kohaselt ei saa samal ajal nõuda nii esialgse vahekohtuotsuse (kuivõrd see on oma olemuselt lõplik otsus) tühistamist kui ka hilisema vahekohtuotsuse tühistamist?”

Teine küsimus

- 31 Teise küsimusega, mida tuleb uurida esmajärjekorras, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas liikmesriigi kohus, kellele on esitatud vahekohtuotsuse tühistamise taotlus, peab sellise taotluse rahuldama, kui ta leiab, et vahekohtuotsus on tõepoolest asutamislepingu artikliga 85 vastuolus, samas kui selle liikmesriigi menetluseeskirjade kohaselt tohib ta sellise taotluse rahuldada ainult piiratud arvul põhjustel, mille hulka kuulub vastuolu avaliku korraga, mis ei hõlma üldiselt asjaolu, et vahekohtuotsuse sisu või täitmise tõttu jäetakse mõni liikmesriigi konkurentsioiguses kehtestatud keeld kohaldamata.
- 32 Kõigepealt tuleb tähelepanu juhtida asjaolule, et kui kokkuleppeline vahekohus tõstatab ühenduse õigust puudutavaid küsimusi, võib juhtuda, et tavalised kohtud peavad neid küsimusi uurima, eriti vahekohtuotsuste (asjaoludest olenevalt) ulatuslikuma või vähem ulatusliku kontrollimise raames, mis on nende ülesanne seoses apellatsioonide, tühistamise, jõustamise või muude õiguskaitse- või kontrollivormidega, mis on ette nähtud kohaldatavate liikmesriigi õigusnormidega (vt eespool viidatud kohtuotsuse Nordsee punkti 14).
- 33 Euroopa Kohus lisas eespool viidatud kohtuotsuse Nordsee punktis 15, et selle kontrollimine, kas liikmesriikide kohtud peavad asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtusse pöörduma, et saada nende ühenduse õigusnormide tõlgendus või kehtivuse hinnang, mida neil tuleb vahekohtuotsuse kohtuliku kontrolli raames kohaldada, kuulub nende liikmesriikide kohtute pädevusse.
- 34 Seoses sellega leidis Euroopa Kohus sama kohtuotsuse punktides 10–12, et kokkuleppeline vahekohus ei kujuta endast asutamislepingu artikli 177 tähenduses „liikmesriigi kohust”, sest lepingupooltel ei ole mingit õiguslikku ega faktilist kohustust anda oma erimeelsusi vahekohtu lahendamise ja asjaomase liikmesriigi ametiasutused ei ole seotud vahekohtute valimisega ning neil ei ole ka võimalust omal algatusel sekkuda vahekohtuniku ees toimuvasse menetlusse.
- 35 Järgmiseks tuleb märkida, et vahekohtumenetluse tõhususe nõuded õigustavad seda, et kontroll vahekohtuotsuste üle on piiratud ning et vahekohtuotsust saab tühistada või selle tunnustamisest keelduda ainult erandjuhul.
- 36 Asutamislepingu artikkel 85 on siiski EÜ asutamislepingu artikli 3 punkti g [muudetuna EÜ artikli 3 lõike 1 punkt g] kohaselt ühendusele antud ülesannete täitmiseks ning eriti siseturu toimimiseks äärmiselt oluline ja hädavajalik säte. Selle sätte olulisuse tõttu on asutamislepingu autorid artikli 85 lõikes 2 sõnaselgelt sätestanud, et selle artikli põhjal keelatud kokkulepped või otsused on tühised.
- 37 Sellest järeldub, et kui liikmesriigi kohus peab oma menetluseeskirjade kohaselt rahuldama vahekohtuotsuse tühistamise taotluse, mis põhineb riigisiseste avalikku korda puudutavate eeskirjade rikkumisel, peab ta rahuldama ka samasuguse taotluse, mis põhineb asutamislepingu artikli 85 lõike 1 rikkumisel.

- 38 Seda järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu, et 10. juunil 1958. aastal New Yorgis sõlmitud välisriigi vahekohtu otsuste tunnustamise ja täitmise konventsioonis, mille kõik liikmesriigid on ratifitseerinud, on sätestatud, et vahekohtuotsuse tunnustamisest ja täitmisest keeldumist võivad õigustada ainult teatud vead, nimelt see, kui vahekohtuotsus rikub vahekohtuklausli tingimusi või ületab neis seatud piire, kui otsus ei ole pooltele siduv või kui otsuse tunnustamine või täitmine oleks vastuolus selle riigi avaliku korraga, kus seda tunnustamist või täitmist taotletakse [New Yorgi konventsiooni artikli 5 lõike 1 punktid c ja e ning lõike 2 punkt b].
- 39 Käesoleva otsuse punktis 36 mainitud põhjusel võib asutamislepingu artiklit 85 lugeda selle konventsiooni tähenduses avalikku korda puudutavaks sätteks.
- 40 Viimaks tuleb meenutada, et nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 34 rõhutati, ei saa vahekohtunikud erinevalt liikmesriigi kohtutest taotleda Euroopa Kohtult eelotsuseid küsimuste kohta, mis on seotud ühenduse õiguse tõlgendamisega. Ühenduse õiguskorra huvides on aga edaspidiste lahknevate tõlgenduste vältimiseks vaja anda igale ühenduse õigusnormile ühtne tõlgendus, olenemata selle kohaldamise asjaoludest (25. juuni 1992. aasta otsus kohtuasjas C-88/91: Federconsorzi, EKL 1992, lk I-4035, punkt 7). Sellest järeldub, et ühenduse õigus nõuab käesoleva kohtuasja esemeks olevas olukorras erinevalt eespool viidatud kohtuotsusest Van Schijndel ja Van Veen, et liikmesriigi kohtud, kellel on palutud otsustada vahekohtuotsuse kehtivuse üle, võivad uurida asutamislepingu artikli 85 lõikes 1 sätestatud keeldu puudutavaid küsimusi ja vajaduse korral esitada nende kohta Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse.
- 41 Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et liikmesriigi kohus, kellele on esitatud vahekohtuotsuse tühistamise taotlus, peab sellise taotluse rahuldama, kui ta leiab, et vahekohtuotsus on tõepoolest asutamislepingu artikliga 85 vastuolus, juhul kui ta peab selle liikmesriigi menetluseeskirjade kohaselt rahuldama tühistamistaotlused, mis põhinevad riigisiseste avalikku korda puudutavate eeskirjade rikkumisel.

Esimene ja kolmas küsimus

- 42 Võttes arvesse teisele küsimusele antud vastust, ei ole esimesele ega kolmandale küsimusele vaja vastata.

Neljas ja viies küsimus

- 43 Oma neljanda ja viienda küsimusega, mida tuleb uurida koos, tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ühenduse õigus nõuab, et liikmesriigi kohus jätkaks kohaldamata liikmesriigi menetlusnormid, mille kohaselt on esialgsel otsusel, mis on oma olemuselt lõplik ja mille tühistamiseks ei ole ettenähtud tähtaja jooksul lagi esitatud, jõustunud kohtuotsuse õigusjõud ning seda ei saa enam hilisema vahekohtuotsusega kahtluse alla seada, kui see kohaldamatajätmine on vajalik selleks, et hilisema vahekohtuotsuse tühistamismenetluse raames saaks uurida, ega esialgse vahekohtuotsusega kehtivaks kuulutatud leping ei ole siiski EÜ asutamislepingu artiklit 85 arvesse võttes kehtetu.

- 44 Tuleb meenutada, et põhikohtuasjas käsitletavate liikmesriigi menetluseeskirjade kohaselt saab lõpliku otsuse olemusega esialgse vahekohtuotsuse tühistamist taotleda kolme kuu jooksul pärast selle otsuse esitamist pädeva kohtu kantseleisse.
- 45 Selline tähtaeg, mis ei tundu teiste liikmesriikide õiguskorras kehtestatud tähtaegadega võrreldes liiga lühike, ei muuda ühenduse õiguskorraga antud õiguste kasutamist ülemäära raskeks ega sisuliselt võimatuks.
- 46 Lisaks tuleb rõhutada, et kui see tähtaeg on möödunud, on jõustunud kohtuotsuse jõuga ja endast faktiliselt lõplikku vahekohtuotsust kujutavat esialgset vahekohtuotsust edasi arendava hilisema vahekohtuotsuse tühistamise taotlemise võimalust piiravad liikmesriigi menetluseeskirjad õigustatud põhimõtetega, mis moodustavad liikmesriigi kohtusüsteemi aluse, näiteks õiguskindluse põhimõte ja jõustunud kohtuotsuse austamine, milles see põhimõte avaldub.
- 47 Neil asjaoludel ei nõua ühenduse õigus, et liikmesriigi kohus jätaks sellised õigusnormid kohaldamata, isegi kui see on vajalik, et hilisema vahekohtuotsuse tühistamismenetluse raames saaks uurida, ega esialgse vahekohtuotsusega kehtivaks kuulutatud leping ei ole siiski EÜ asutamislepingu artiklit 85 arvesse võttes kehtetu.
- 48 Seega tuleb neljandale ja viiendale küsimusele vastata, et ühenduse õigus ei nõua, et liikmesriigi kohus jätaks kohaldamata liikmesriigi menetlusnormid, mille kohaselt on esialgsel otsusel, mis on oma olemuselt lõplik ja mille tühistamiseks ei ole ettenähtud tähtaja jooksul hagi esitatud jõustunud kohtuotsuse õigusjõud ning seda ei saa enam hilisema vahekohtuotsusega kahtluse alla seada, isegi kui see kohaldamatajätmine on vajalik selleks, et hilisema vahekohtuotsuse tühistamismenetluse raames saaks uurida, ega esialgse vahekohtuotsusega kehtivaks kuulutatud leping ei ole siiski asutamislepingu artiklit 85 arvesse võttes kehtetu.

Kohtukulud

- 49 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Madalmaade valitsuse, Prantsuse valitsuse, Itaalia valitsuse ja Ühendkuningriigi valitsuse ning komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse see kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Hoge Raad der Nederlandeni 21. märtsi 1997. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

1. Liikmesriigi kohus, kellele on esitatud vahekohtuotsuse tühistamise taotlus, peab sellise taotluse rahuldama, kui ta leiab, et vahekohtuotsus on tõepoolest EÜ asutamislepingu artikliga 85 (nüüd EÜ artikkel 81) vastuolus, juhul kui ta peab selle liikmesriigi menetluseeskirjade kohaselt rahuldama tühistamistaotlused, mis põhinevad selle liikmesriigi avalikku korda puudutavate eeskirjade rikkumisel.

2. Ühenduse õigus ei nõua, et liikmesriigi kohus jätaaks kohaldamata liikmesriigi menetlusnormid, mille kohaselt on esialgsel otsusel, mis on oma olemuselt lõplik ja mille tühistamiseks ei ole ettenähtud tähtaja jooksul hagi esitatud, jõustunud kohtuotsuse õigusjõud ning seda ei saa enam hilisema vahekohtuotsusega kahtluse alla seada, isegi kui see kohaldamatajätmine on vajalik selleks, et hilisema vahekohtuotsuse tühistamismenetluse raames saaks uurida, ega esialgse vahekohtuotsusega kehtivaks kuulutatud leping ei ole siiski asutamislepingu artiklit 85 arvesse võttes kehtetu.

Rodríguez Iglesias

Kapteyn

Puissochet

Hirsch

Jann

Mancini

Moitinho de Almeida

Gulmann

Murray

Edward

Ragnemalm

Sevón

Wathelet

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 1. juunil 1999. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias